

SMÚTOČNÝ PRÍHOVOR NA POHREBE DOC. DUŠANA MATISA

MARTIN MRVA

Department of Zoology, Faculty of Natural Sciences, Comenius University,
Mlynská dolina B-1, 84215 Bratislava, Slovakia [mrva@fns.uniba.sk]

Vážené smútočné zhromaždenie,

Rád by som sa rozlúčil s Docentom Matisom v mene jeho žiakov – diplomantov, doktorandov a všetkých študentov, v trošku menej formálnom tóne.

Docent Matis sa vždy rád obklopoval ľuďmi, a to najmä mladými, medzi ktorými bol veľmi obľúbený. Zaujímal ho ich názor, často s nimi polemizoval, a to nie len v rámci odbornom! Vážne ale aj žartovné rozhovory sa týkali aj svetonázoru a praktických stránok súčasného života samozrejme s porovnaním aké to bolo v blízkej či vzdialenej minulosti (s jeho typickým povzdychom: „vy ste sa vedeli narodiť!“).

Mnohí z Vás si určite spomínate na najdôležitejšie heslo, ktoré nás, jeho šedokôrovcov, často sprevádzalo na docentových nezabudnuteľných prednáškach zo Zoológie bezchordátov a prakticky už zľudovelo: „Zoológia je najkrajšia veda!“ V podstate sa stalo nepísaným mottom Katedry zoológie. Na prednáškach vynikal používaním špeciálnych termínov a kombinácií, ako: „vechtík bfv alebo rozetka na trochofóre, pentlicovité jadrá nálevníkov, akron a pygidium ako štople na článkovanom tele dáždovky...“ Robil všetko preto aby sme zoológii rozumeli: „Treba pohnúť aj šedou mozgovou kôrou, všakže šedokôrovce!“ vravieval. Preto celé roky pracoval na študijnej literatúre a neustále ju vylepšoval. Mnohí z nás sa tej skúšky báli. Báli sme sa obálok s modrými, červenými a zelenými otázkami. Bol to postrach prvých dvoch ročníkov štúdia Biológie. Ale kompenzované to bolo výborne. Pamätáte sa na Terénne práce zo zoológie bezchordátov? Na nanuky a lentilky za správne odpovede, za dobrý postreh? Cvičenia z Mikroskopickej techniky, ktoré priamo viedol, boli nezabudnuteľné, ved' ich civilný tón bez pátosu z nich robil príjemné a zábavné performance a happeningy. Kto ich s ním zažil, určite bude so mnou súhlasiť. Fylogenéza, to

bola jeho životná láska. Venoval sa jej celý svoj život. Bola to jeho čerešnička na šľahačke. Bolo to komplikované, a pán docent vždy horekovoal, ako to, že nechápeme také jednoduché veci... Žiaľ učebnicu k tomuto predmetu už nestihol dokončiť... A hoci sa k nám, jeho študentom, choval ako k dospelým, stále to bolo ako k vlastným deťom. Ved' to aj hovorieval: „Deti moje...“ A ako deti nás aj krstil. Vždy po svojom, vraj preto aby si nás lepšie zapamätal. „Ved' čo je to za meno Eva, takých poznám aspoň šesť!“ Mnohí sme tak dostali nové, často neobvyklé mená, ktoré sa aj vžili: Renáta, Milica, Hedviga, Tonka, Radovan, Bárbra, Dita, Baltazár, Vladimíra, Rastislav, Edgař, VG, Fufa, Ernest, Martina, Filip, Sesíle, Laurika, Gerlinda, Lesana, Drahotina Kriško-Kardošová, Lizoletta, Lujza, Roxana, Timo, Dionýz ... Bola to jeho nezabudnuteľná pozícia, a snád' si ani pritom nevedomoval ako stmeluje ľudí do jednej veľkej rodiny. Aj keď mnohí zo začiatku protestovali, boli radi, že patrili do tejto matisovskej rodiny.

Pán docent mal jednu veľkú nerest'. Cigarety. Ale dlhú dobu to dotváralo jeho charizmu. Mnohí si ho inak ani nevedeli predstaviť. Predstavte si ho v tom bielom plášti, v jeho starom mohutnom fialovom kresle, jedna noha preložená cez druhú, v ľavej ruke dymiaca cigareta, v pravej šálka s pariadou sa kávou. Mal rád sladké, niekedy bola na tanieriku jednohubka – obľúbený likérový špic, palacinky alebo vanilkové rožky. A cez ten iskrivý pohľad ponad okuliare mi vraví: „Radovan, nech si zapamätá, veda sa robí pri kávičke a cigaretke...“. Na ten obraz nikdy nezabudnem. Ani na tie dymové clony. Na čínsku ružu – nikotínku, ktorá skutočne kvitla permanentne. Neskôr sa mu predsa len podarilo po úporných a neúspešných snahách prestať fajčiť. Mnohí to považovali priam za zázrak. Vtedy nikotínka prestala kvitnúť.

MRVA M, 2012: Funeral oration in honour of Assoc. Prof. Dušan Matis. *Folia faunistica Slovaca*, 17 (3): 229–230. [in Slovak]

Received 9 July 2012

~

Accepted 15 July 2012

~

Published 31 July 2012

Pán docent mal strašne veľa energie. Aj vo vyššom veku, hoci by to nikto nečakal, vedel vyskočiť z kresla ako gepard. Komentoval to slovami: „Doma musím poslúchať ale tu rozdávam pokyny ja“. Najmä dámy vždy vysoko oceňovali docentovu garderóbu, vždy bol dokonale zladený od ponožiek až po kravatu, na čo starostlivo vždy dohliadala jeho pani manželka a mnohí kolegovia len slepo závideli.

Kolegyne určite budú pamätať na jeho pondelkové preventívne v úvodzovkách „bitky“, slovami pána docenta: „aby ženy boli dobré a po celý týždeň poslúchali, veď ony vedia, za čo dostali“. A akým vynikajúcim bol tanečníkom! To môžu potvrdiť vyzvítané dámy na tanečnom parkete, ktorým sa často aj jeho pričinením stávala, nielen počas predvianočnej kapustnice, zasadačka Katedry zoológie. Mám pocit, že bez neho tým kapustniciam bude vždy niečo chýbať...

Niektorí z nás mali to šťastie zavítať do jeho záhradky na Devíne. Táto latifundia, či plantáž, ako o nej občas žartom vravieval, bola veľkým biologickým experimentom. Vždy na nej vyrástlo niečo iné ako chcel, poprípade mu to zožral srnec a aby sa zachovala stabilita biotopu, všetko sa doradu pokosilo vrátane ríbezlí.

Starší kolegovia z čias Moskovskej ulice si možno ešte spomenú na jeho originálne odchody na obed. Cez pivničné okienko rovno na cestu. Pán docent si svojím prístupom vedel získať skoro každého, napríklad aj personál kuchyne. Ako príklad uvediem len Baculu a neskôr Adrianu, kuchárky na Družbe, ktoré mu nikdy nezabudli potajomky dať aj dva rezne na seba a nik si to ani nevšimol a často pribalili aj dezert. Všetko preto, že „profesóre je moc štíhly“. My sme mohli len slepo závidieť...

Z rozhovorov s docentom Matisom môžem bez nadsázky povedať, že mal veľký rozhľad. Dalo sa s ním porozprávať o širokom spektre oblastí. Mal na veci názor a to je veľmi cenné. Vedel vždy poradiť, aj v pracovných, aj v osobných záležitostiach. Krátkozrakosť u ľudí neznášal a odsudzoval. Mal výnimočnú schopnosť predvídať udalosti a obdivuhodnú schopnosť syntézy. Svedčí o tom nakoniec aj Prehľad zoologického systému, ktorého bol otcom a hlavným motorom. Napriek niektorým negatívnym hlasom ním udržoval aktuálnosť diania vo svete svetovej zoológie aj u nás na katedre. A prakticky udával tento tón vo výučbe Zoológie na univerzitách po celom Slovensku. A pritom to nebolo kopírovanie informácií ale citlivé zavádzanie nových poznatkov vždy s vlastným prínosom. Dodnes vyšlo pod jeho réžiou 15 aktualizovaných vydání.

Docenta Matisa treba jednoznačne vyzdvihnúť ako zakladateľa slovenskej protozoologickej školy. Mal výnimočnú schopnosť vyberať si šikovných diplomantov a doktorandov alebo ak to otočíme opačne, priťahoval svojou charizmatickou osobnosťou kvalitných študentov. Pod jeho vedením vyrástli u nás výrazné osobnosti v rôznych oblastiach protozoológie, ktoré sa pýšia dobrým menom nielen doma ale aj v zahraničí. Jednoducho povedané, bol to učiteľ, na ktorého sa nezabúda.

O zážitkoch s docentom Matisom by sa dali písať celé romány, načrtol som len zopár nezabudnuteľných úsmevných príhod. Myslím že na záver môžem za všetkých jeho študentov povedať, že sme hrdí na to, že sme mali takého učiteľa, že sme mohli stráviť čas v jeho blízkosti.

Pán docent, ďakujeme Vám!